

РАНИИ ТВОРБИ

ЗИМА

Мина есен...

Маякна песен...

Дојде зима мразовита,
сняг започна да прелита.
Сняг се сипе на парцали,
всякој огънец си пали.
Всички бързат и се гушат,
в топло гледат да се сгушат,
че вѣн вятър силно вее,
а в комина плаче, пее.
Сал децата припкат, скачат,
ту се смеят, ту пѣк плачат.
Те пѣрзалка не напушат,
чак вечер се дома вѣршат.

Стара Загора, 3.XII.1906

ВЕЯТ ВЕТРИ

210

Гео Милев. Том I

Воят ветри из полето,
из полето.
Сняг се сипе от небето,
от небето.
Сняг се сипе на парцали,
на парцали.
Воят бури, воят хали,
воят хали.

1909

ПОСВЕЩЕНИЕ

На Тана К.

Защо е тъй печална мойта песен?
Защо са тъжни моите слова?
Три ноци в мисли бях над туй унесен,
три ноци над това все бих глава.

Но всяко утро таз енигма мътна
неразгадана срещаше денят...
И нивга не можаха — нито смътна —
отгатка моите мисли да дагат.

Защо е тъй печална мойта песен?
И днес е тоз въпрос неразрешен,
и днес ответът негов е нелесен,
и днес кат някой сфинкс стои пред мен.

Стара Загора, 22. XII.1910

„NEQUE MITTATIS MARGARITAS ANTE
PORCOS!“*

Ha XX

212

Гео Милев. Том I

Ей твоя бог – в калта свален,
и с него гаври се тълпата глуна.
Ей твоя с труд догонен блен –
без жал разсипан, осквернен,
и с него гаври се тълпата глуна...
Аз чувствам твоята печал –
Neque mittatis margaritas ante porcos! –
И с теб в едно аз бих казал
со истинска, сърдечна жал:
Neque mittatis margaritas ante porcos!

Стара Загора, май, 1910

* „Не хвърляйте бисери на свинете!“ (лат.) – Цитат от Евангелието на Матей (7, 6). – *Бел ред.*

Ханът на смъртното ложе лежеше отпаднал,
немошна бледност по старий му образ вървеше,
нямаше огън – ни искрица – в гордий му поглед –
сивата старост кръвта му във жилите вече
беше смразила... И чувствуваше той, че е близо
краят на неговий бурен живот. И тогава –
рече на своите слуги тук, при него, по-скоро
всичките негови пет синове да повикат...

Влязоха вътре петмина юнака напети,
ниски поклони сториха и чакаха вече
гумата свята на своя баща многоумни...

Рече им ханът тогава, Кубрат сребровласи:
„Ето дойдоха – ви и виждате – вече за мене
сетните дни на живота ми бурен, тревожен;
скоро ще ази навеки очи да затворя,
за да не бъда при живите никога вече...”

Искам на вази аз семен завет да оставя –
нека сноп пръчки тук всеки от вас донесе ми –
искам на вази аз семен съвет да оставя...”

Синове хану отвърнаха с поклони ниски:
– Слушаме, татко, ний твоята воля свещена.
Дойдоха всички със снопове пръчки в ръцете.

Ханът подхвана пак своята реч и продума:
„Ето – аз скоро навеки очи ще затворя...
искам на вази аз семен съвет да оставя –
нека той бъде заветът ми бащин – свещени:
всичките пръчки в едно ги сега съберете,
после – големия сноп го на две пречупете –
искам на вази аз семен съвет да оставя –

нека той бъде заветът ми бащин свещени!“
Дълго се мъчиха всички, дано да пречупят
сбраните пръчки, но всявга напразно остаха
всичките техни усилия... Рече тогава
ханът на своите пет синове разновръстни:
„Никога няма да можете виї да превийте
всичките пръчки на дъве. Но вземете виї малко —
малко от всичките — лесно ги бихте тогава
счупили... Тъї е и с вази, о, чада — помнете:
дружно ли всявга живеете в сговор и обич —
никой не би ви надвил, нито нявга разсипал;
в ежби, в несговор, във вечна вражда ли живеите —
скоро на вашто царуване краят ще дойде...
Нека туй бъде заветът ми бащин, свещени.“
Рече — и склопи навеки очите си мъдри, —
ангелът чер на смъртта из гърдите му болни
взе му тревожно-бурливия дух и отлитна...

23.VI.1911

ВЕЧЕРЕН ПОКОЙ

Слънцето трепери,
медлено догаря
в пурпурни вълни...
Тихо своите двери
трепетни разтваря
моего сърце...

Тихо в небесата
месец млаг извива
златнорумен рог.
Сладко тишината
вечерна облива
моего душа.

Тишина чаровна,
сладост и омая —
в моите гърди...
Но — под таз лъжовна
тишина — аз зная —
буря се таи.

Нейде в дълбините
тъмни на сърцето
тъмно чувство зрей.
Също тъй — в вълните
тихи на морето
бурията се крий.

16.VII.1911

* * *

216

Гео Милаев. Том I

Самичък първа вечер скитам
в печалните поля...
Как с твоята гуша гушата ми се сля!
За твоите следи аз питам —
уви! — за теб напразно всъде питам...

Над тихите поля трепери
печалният ми взор;
на тихите поля из ширния простор
той нещо търси да намери —
уви! — той тебе търси да намери!

През пожълтелите полета
в далечни планини
се спира моя взор... В лазурни висини
не грей звездата на поета.
И чувам аз на ехото ответа:
уви! — не грей звездата на поета!...

2.VII.1911

ПЕЧАЛНА ВЕЧЕР

В градината меж черните борики
тъмнее вечерта усамотена...
Тревожна и печално-тежка мисъл
трепери във гушата ми смутена.
Каква печална вечер!... Грей високо
една звезда блестяща и студена.
В градината меж черните борики
тъмнее вечерта усамотена...

14.VII. 1911

„O sähest du, voller Mondenschein,
 Zum letztenmal auf meine Pein,
 Den ich so manche Mitternacht
 An diesem Pult herangezocht!
 Dann über Büchern und Papier
 Trübsel'ger Freund, erschienst du mir!
 Ach! könnt ich doch auf Bergeshöhn
 In deinem lieben Lichte gehn!...
 ...Flieh! auf! hinaus ins weite Land!“ –

Goethe

Огряват ме зарите
 на пладнешкото слънце... Един след друг унило,
 все бледни и безшумни редуват ми се дните...
 Душата ми – прашиво, мъждукащо кандило,
 самотно всред безкрайний олтар на Саваота –
 отдавна тя забрави зората на живота,
 отдавна тя не помни на младостта си дните.
 Млад още – аз оставих заг себе младините,
 отрано, кат пустинник, оставих всяка радост,
 забравих всяка волност – и, като доктор Фауст,
 във мясната си стая под прашните страници
 на вети, гнили книги отрано се зарових,
 на мъдрините стари съкровищата рових
 и търсих да намеря пламтящите искрици
 на всичките науки на злото и доброто;
 отрано в прашни книги зарових си челото; –
 и техний прах отровен – отрови радостта ми,
 отровата им прашна – изпраши младостта ми; –
 кат сенки преминаха на младостта ми дните...

И днес, когато вече огряват ме зарите
на пладнешкото слънце и виждам невидяни
годините младежки отдавна веч отвяни
на миналото в мрака – ръце си, треперящи,
издигнал бих нагоре и викнал бих горчиво,
изрекъл бих със ярост проклетия пламтящи
към тоз, що пръв ме тласна във блатото смрадливо
на мъгрините кухи... Но, виждам, че гзори ме
светкавицаата страшна на бащиното име...
На другито аз нивга не бих за туй натяквал.
Сто пъти по-горчиво бих плакал и оплаквал
загубената вече навеки златна младост,
кога над бледно чело бял къдрец се обори,
кога над мене тихо студена бледна старост
словата си предгробни, студени забърбори...

Аз, кой не видях нивга на утрото зарята,
ни дневното светило, ни блеска на лунаата,
на ясните звездици над спящата вселена;
кой на света прекрасен нито веднаж погледна;
гушата на когото веднаж не помириса
на здравец, ни на рози разцъфнали мириса;
кой цяла първа младост безшумно съм изкарал
със книгите прашливи на знанията в къта; –
Да могъл бих да бъда, един ден сал да бъда
петнадесетгодишен – в един ден бих прекарал
по-дивно и разкошно аз цялата си младост,
със повече безгрижност и сладка волна радост!...
Но късно! Безвъзвратно умряха младините,
умряха – и ей вече огряват ме зарите
на пладнешкото слънце!...

София. 7.1.1912

МОНАХ

220

Гео Мисев. Том I

Тъмна вечер: тъмни сенки в тъмната градина,
сладък шепот из листата, шепот под листата;
гълго таз ги вечер гледах в тъмната градина
и смутиха грешни мисли на сърце ми в тишината.

Тъмна нощ – и тъмни сенки в нейната градина,
сладък шепот из листата, шепот под листата;
скришни радости – родени в нейната градина,
тъжни спомени – родени на сърце ми в тишината.

София, VI.1912

ОТВРАЩЕНИЕ

За подвизи мен вдъхнови ме бог
и прати ме да мина и премина
навсякъде по земната пустиня,
да нося неговия гар висок.

Словата на всевишната му воля
да разнеса навсяде по света,
на волята му свята песента
да възвися пред хорската неволя...

За подвиг свят мен бог ме вдъхнови;
и тръгнах още млад... Но гето минах,
навсякъде аз минах и отминах
покрай уши без слух – навред, уви...

И отвратих се клюмнал в изнемога...
Но все пак аз вървя по своя път.
Пред мен е дивен лес; и там – в лесът –
ще възвися гласа си аз пред бога –

не с песента на неговата воля,
но с воплите на хорската неволя...

Стара Загора, 27.VII.1912

КЪМ ОСТРОВА НА МЪРТВИТЕ

(Пред Бьоклиновата картина)

222

Гео Милев. Том I

Лодкарю, де ни водиш ти?
Земята в мрак далеч заг нас остана
и чайка тук не смеи да прилети,
загубихме се веч из океана —
Лодкарю, накъде ни водиш ти?

*

— По тихите вълни на вечността.

*

Вълните ли на вечността? —
О, как таинствено тупти, унася
на вечните талази песента?
И как ни тихичко напред унася
по океана тих на вечността?

*

— Към мъртвите, де свършва нашия път.

*

Нима за там е нашия път? —
Че уж нали за радости блажени
оставихме, напуснахме светът
със неговите суетности тленни?
Нима за там отива нашия път?

*

— Към тихата земя на вечний мир.

*

Нима там има вечен мир?
Под сенките на тези кипариси
покой нима ще најдем най-погир,
кога навеки склопиме очи си? —
Нима ще најдем тамо вечен мир?

*

— Покой и ален мак над ваший дом.

*

И ален мак над наший дом...
И вечна тишина из самотите,
и вечно тих над нази небосклон,
и само тихий шепот на вълните,
и само мак над вечния ни дом...

4/17.II.1912

ИЗ „ЕПОПЕЯ НА СВОБОДАТА“

(Из Пролога)

224

Гео Милев. Том I

Далеч от родний край, в несгодната чужбина,
от суетна вълна на чужди бряг отнесен —
аз трябва тъмни дни да влача и да гина
под тъмни небеса без радост и без песен...
.....Весел
ръми и все ръми — с безспирната си скука —
и цяла дълга нощ, тъй както целий ден,
все този скучен дъжд в прозореца ти чука
през гъстата мъгла и тъмний нощен мрак...
А спи големий град; и късен час сега е,
самичък аз стоя до масата си пак,
подпрян на лакътя... А моят дух блуждае
далече някъде — бог знае накъде —
загубил и пътека, и път из тъмнините.
— Дали не в оня край, където от дете
съм раснал и видял тъй много дни честити
и толкоз малко скръб — и все пак сладка скръб,
останала кат блян в душата ми унила;
дали не в оня край, тъй дивен и тъй скъп
за моето сърце? — в родината ми мила,
във родните гори, където буря вий
сърдито в този час и с рев победен кърши
зелени клонове, — та славно да ги свий
във триумфална двер, под чийто славни върши
с развени знамена и със победен вик —
ще минат в строен ред борците венценосни,
излезли из гърма на гимний бой велик
със вирнати чела, с чела победоносни!...

И как гръмлив е тоз победен темен вик!
О, как гръмлива е триумфната им песен,
що в моя дух смутен, по тъмен блян унесен
далеч към родний край, с бурливий си напев
се слага и гърми, гърми като през сън,
гълбоко някъде, кат свихрено море;
гърми – и току в миг: затихне и замре
в гърди ми всеки шум – и само звън след звън
се рони тихичко, и звънка, и трепти,
готов във сладък стих навън да излети... – –
Но миг – и гръмва пак в гърди ми първий ек, –
трещят топовете и тътнат надалек,
огън, и кръв, и прах, и сред дима развяни
байраци, рев, и вик, и гръм от барабани,
и звън от мечове – и всичко в агски хор
се слива и гърми през моя дух кат песен,
що неят бурите в надзвездния простор
и ураганът див, над дебрите понесен...

Българио, това е твоята дивна песен,
великолепний химн на твоята горда слава;
това е дафинът, що вечно ще венчава
победното чело на всеки воин твой!...

Това е песента на нашите байонети
по ритъма сърдит на яростния бой,
що като вихър лют врага ще в миг помете;
това е втора част от песента, която
се дълги векове в душата ни наглася
и чийто първи звук тепърва се разнася
подобно боен рев над нашата земя, –
та мир и свобода сред бойния гърмеж
и светло щастие ни готви занаятчи!..

Липиска, 5 октомври 1912

СОНЕТ

Веч на младостта ми в бедната градина
рано нацъфтелият първоцвет погина —
вече прецъфтяха белите цветя,
вече мойта юнна птичка отлетя...

Младостта ми бедна като сън премина...
Рано всяка радост моя праг отмина:
само дни печални в пуста самота,
само сам-самичък — с блян по младостта.

А над мен полъхва есенният хлад.
С тъмен страх извърщам поглед аз назад:
като сън премина първата ми младост! —

Две съзрици бели в твоите очи,
две съзрици тъжни — първата ми радост! —
Милчко, за мойта младост не плачи.

Литиска, 15/28. XI. 1912

СОНЕТ

228

Гео Милев. Том I

В градината на моето сърце,
що сам за себе гледа градинаря –
далече от очите на пазаря –
в миг цъфват често дивни цветове.

Те чакат само моите ръце,
те радва щат не само господаря
със гръх и шар... О милчка! Не маря
аз ваший блян! И вашето лице

не ще го нивга чуждо слънце види...
От мен за мен в сонетни китки свити
ще бъдете!... –В сонета съм роден –

и кам Петрарка аз сонети слагам,
но се за път през вечността не стягам –
от никоя Лаура несъзрен...

1913

САМОТНА БОРИКА

Бориката самотна сред жълтата гора,
листата безприютни и тъжната зора,
замлъкналата есен пред безнадеждний ден,
самотната борица – самотна като мен.

Духът ми пълен с радост, самотен сред скръбта,
зелената борица и бъдните листа,
възторгът ми самотен и вяра в бъдний ден:
самотната борица – самотна като мен.

Берлин, 1913

В ТЪРЖЕСТВЕН ДЕН

230

Гео Милев. Том I

Празник тържествен. И такъв един е
сред вековете световни от век.

Царят оттук за черква ще мине:

сбит е народът — човек до човек.

— Туй е „народът“, а царят ще гоиде;
с себе си той и велможите води.

Стойте виї мирно и чакайте тука —
само недейте се блъска така...

— Стой бе, че видиш ли санким юмрука? —

Хайде отпреди пък наблягат сега!

„Чакайте! Мирно! Назад отстъпнете!

Царят ще мине, но само търпете.“

— Брей, задуших се. — Назад пък не може! —

„Маїка му стара! — кой блъска се пак?!“

„Мирно бе, хора!“ — „Ох, господи боже!“

— Чакай бе! де? — я от този мерак

ти остави се... — че баня ли искаш,

та в туй варило такъв се натискаш?...

Кой ли пък дявол ме тука докара?
Блъскай се, пъшкай – това ти е кяр?...
Ама не бива: ще зяпаме царя –
сякаш не знаем какво е то цар.
– Зяпай да зяпаме, байно!... Ще падне
нещо и нам я – неволници гладни...

„Идат, момчета! – ура! да живее!“
– Лъжат... Бурията... чуйте: гу-гу! –
– Ей генералите! – Царят къде е?
„Царят!! Ура!!“ – За ура се нагу
мигом народът и гърло раззина –
но с автомобила царят премина
в миг – и остана урата на „У“ ...

Лайпциг, 5 октомври 1913

СРЕДНОЩ НАД ТЕМЗА

232

Гео Милев. Том I

Наг пъстрий водовърт от ношни светлини
жълти, фенери, гум – простира се ношта,
прозрачна и самотна, и на висини
с таинствени ръце, високо наг света,
като свещен съсъг, издига в самота
на „Свети Павел“ тъмнозеления купол.

Заплетени от век в стъкла и гум, и лампи –
скиатат

безсънните тълпи на вавилоновия граг:
и стенат; ала кой ще чуй какво те питат?
и ще ли чуят те сами – любимите от нас –
глас от всевишна песен?

Аз виждам ви очите, всички вас
ви знам, но там, но там:
кой устни ще отвори, кой ще отговори:
„Не, аз не знам, не знам!“
А свети Павел ням,
с един надменен жест отдръпва се назад
заг непрогледните завеси на среднощний зграч,
като че някъде в пожарен блян унесен.

Тъй скиатат, цяла ноц – под огън –
тълпите с непрестанен плач.

Лондон, 9.10.1914

ИЗ „ПАНИХИДА ЗА П. К. ЯВОРОВ“

(Първи вариант)

Върби, увци, върби, върби без листи,
безкрайни бели, бели, дълги клони,
– видения на сива утринна, която глъхне – ;
гуши, увци, гуши, гуши пречисти,
една гуша под голи бели клони,
– една гуша, пред изповед, готова да издъхне –
и от устни посинели
иска сетня изповед и сълзи да отрони,
под бели клони, в скреж на сън таз сутрин
нацъфтели,
Една гуша говори с устни посинели:
„Чакам, аз чакам: о дух на живота,
скрит зад завеси, мълащи тъй както ношата, –
чакам из сребърна чаша горчиво причастие,
чакам с чело разтрошено под твойто всевластие,
чакам, о враг на живота – дух на смъртта.
Тъжуци ангели три ето идат,
водят те в бяло гуша на невеста под було от
дъжд, –
идат най-сетне да снемат от кръста разпятия,
носят те милост за тоз, що изкупва проклетия,
ангели три ето идат...“

* * *

В миг сутринта се бързо свечерява,
настава полунощ; гората почернява;
гората занемява;
и някой непознат дълбоко там
започва да сече; сече: „О, зная
началото, аз зная края“ —
подават знак звезди и мътен плам,
едва що пламнал, гасне: ето Края —
на тъмната среднощ гванайстий час...
Тогаз:
откъснат някъде из вечността,
като звезда
полита кръст голям, запален, златен —
в мистичен блясък грей за миг нощта —
политва и изчезва... Необятен
настръхва непрогледният простор:
Дали бе кръстът туй Христов или жена,
плът на жена, запалена, една
сред вечността горяща,
блудяща
от кръгозор към кръгозор? —
А някой безпоцаден там дълбоко в тишината
на тъмната гора сече, сече —
дълбоко в пропастите на гората:
и черна кръв, и кръв из хлипаци уста мече:

Уви! ний дирим в този час
най-твърдий, най-жестокий между нас,
уби, но кой ще изрече
името на туй, което всички знаят днес?!

* * *

В зори сами пристъпват две деца
между високи лилии в зори,
и в слънце светят техните лица;

в зори (и сняг, и слънце свят покри)
деца сред пусти лилии: в ръце
им с блясък сребърно сърце гори:

те дирят гроба; — кърваво сърце
на гроба бял те искат да положат;
над гроба бял навеждат те лице

и коленичат те, — в зори — се молят...

Литиска, 17–20 ноември 1914

AUS NACHT UND STURM*

Но вятърът се втурва за поседен път

Т. Траянов

236

Гео Милев. Том I

След късни полунощи – ей подхваща пак –
замлъкнал нощний вятър – песен непозната...
Уплашени на сън изхленцаха гецага – ;
и майка им умира – бедна тук – сред мрак.

Но що ще ми остане от моите бянове?
– Сноп сухи черни пръчки, сухи листове.

Затуй е твоят огън пепел в леден кът;
затуй си ти самичък бледен и премръзнал; –
и още питаш: вѣн е зима: кой би гръзнал?

Но вятърът се втурва за последен път.

London, 30.9.1914

* „От нощ и буря“ (нем.) – *бел. ред.*

ЕСЕННА ВЕЧЕР

*Je pleure les lèvres pansées...**

Небето лазурно се губи, потъва, аз плача...
Аз плача за чуждите сълзи, за чуждия плач,
за чуждите устни измръзнали, бледни аз плача,
за чуждите стъпки, заглъхнали в мразния здрач.

Напразно те чакам, аз вече те чакам отдавна...
По пустия лед на смразеното езеро бедни
три патици ходят и спират, и чакат отдавна,
и гледат отчаяни мене с очите си ледни:

и бледите листи, които с молитва умират,
и болните клони с наведени, тъжни чела,
и жарките сълзи, които безмощни умират,
и пустия лес в безизходна дълбока мъгла.

28.12.1914

* „Аз оплаквам превързаните устни“ (фр.) – *бел реч.*

* * *

„*Mon enfant, j`ai peur!*“
Maurice Maeterlinck

238

Гео Милев. Том I

Жълтите лалета никнат въвн —
боя се, о дете! —
Жълтите лалета никнат въвн:
що тъй шумно никнат, шумно те! .

През прозореца ти виж навън —
боя се, о дете! —
През прозореца ти виж навън:
как те светят в мрака, светят те! .

Жълтите лалета пеят въвн —
боя се, о дете! —
Жълтите лалета пеят въвн:
що тъй странно пеят, странно те! .

— Чакай — не излизай ти навън —
боя се, о дете! —
Чакай — не излизай ти навън:
о как страшно гледат, страшно те!

1914

* „Дете, боя се!“ Морис Метерлинк — *бела реч*.

ПЛАХА РАДОСТ: СЪВСЕМ БАВНО ШЕПНЕ ЕДНА ВЕСЕЛА ДУША

Таз вечер безмълвно и бавно
 — и тъмно —
 плачат далечни самотни звезди,
таз вечер, над будните блудни води...
Аз уда и нося
(аз уда да прося)
 и нося на глинено блюдо
 три сребърни риби...
Сестра ми — тя вече е мъртва.
 И твойта гуша
 — годеница под було, в цветя —
усмихва се : ето: тя: вечерна птица...
 (Аз уда да прося) —

Лондон, септ. 1914

ПОСВЕЩЕНИЕ

240

Гео Милев. Том I

Пияната рана
в гуша ми засмяна звучи:
В очите остана
любовната пяна
на твойта измяна в лучи...
Не грях — но съблазън,
не страх — но боязън
е скръбната казън над мен:
В копнежу предсказан, —
със скръб отбелязан
е моят помазан в грях ген.
Но ти си напразно
тъй мразно-безстрастна
напразно безгласна в нощта!
Защо да угасне
безбрежната ясна,
тъй нежната страст на плътта?
— Когато — кристални
ний двама — с печални
цветя пред венчалния бряг
и с песни похвални
прощално раздялни
горим над страдалния мрак!

(1915)

НАДОЛУ!

Ти слизаш, ти слизаш
по тежките стълби
на своята грижа
в подземен занган, —
в най-мрачните щерни,
тъй черни, вечерни,
понесъл телото
на мъртвия блян.

О гайте! о гайте
нажежда и воля —
лъжата ни с присмех
поглежда, и мни
тя истина своя кошмар,
и предрича
ни гроба прокобен
на белите дни.

И горе вълшебни
сияния гаснат,
феерии звездни
се пръсват в тъма —
ти слизаш, ти слизаш
в опасните бездни,
по стълба от грижа
ти слизаш сама —
гуша прокълната за жад сред тъма!

(1915)

КОПНЕЮЩИ ПОЖАРИ

242

Гео Милев. Том I

1

В зловец копнеж ще изгоря
и няма – в пламък – да гочакам
нищо спасителна зора,
нищо на бесни страсти мрака.

Посрещам врег зори в мъгли,
зовя слънца неутолени,
а моите сънища са зли
и пълни с тъмни привидения.

Цветуща мъка без предел!
Желайш – не искаш – и не можеш
ту гързновен, ту в миг несмел
и принизен пред чуждо ложе.

И страдам в своя пищен ген
от лишна ясност, лишно слънце...
– Ту, просветлен и затъмнен,
в света и от света изгнан си.

2

Аз съм свети Себастиан –
пронизан с горестни стрели,
от болка яростна пиян
и в плен на пламнали мъгли.

Сразен, вечерните стрели
понасям, с мъртва кръв облян:

любов тъй зла, стрели тъй зли!
И грея сред печал призван,

сред злобно пламнали мъгли...
Не смърт, а само призрак ран
на смърт пред мене! – Пожали
кръвта на смъртния ми блян:

Хвала, Мария! – в нежен плян
през блян целувам те... Но зли
са моите страсти. Разтерзан,
кой с гъжд сърце ще утоли? –

– Прости! прости, Себастиан! –

(1915)

ДРЕЗДЕН

244

Гео Милаев. Том I

Аз се боя от смеховете,
от злите женски смехове,
аз се боя от радостта им,
от техний златен, слънчев крясък.

Като пияни тамбуруни
след мене те звучат неспирно;
но аз не смея да ги видя
в навалищата пъстра смесен...

То са жени с червени устни,
сред празничните булеварди;
но аз не смея да ги видя
в навалищата пъстра смесен...

О, светли смехове вечерни,
заг мене що звучат неспирно:
дали са радост или присмех,
зъл присмех над ненужна горест?

(1915)

ОТКЪСЛЕЦИ ОТ ЕДИН РОМАН

245

Ранни творби

1. Есен

Това са вече есенните дни, влажни или златни и протяжно прощални със своите заглъхнали слънца; вече есенните дни на спомена и на неволното усамотение, на унесения трепет на отронена безпомощна ръка. Сега
.....

— Сам —

понасям всичката печал на есенния гъжд. Веднаж поне... Но не! не! не! —

Прибледнял отнасям белите, топли загадки на последните слънца; под бледните усмивки на златни листа, озарени от странен румянец, като румянец на уморени от желание уста.

— Колко много повяхнала трева в любовните погледи! Но преживявам безприютното страдание на есенното слънце.

... и свършваш; защото чувствуваш, че си свършен; че си изчерпан; до край. Край.

2. Сняг

Аз искам да гледам снега с полузамижали, премрежени очи:

тогава всичко става сняг: белите гървета, белите къщи — и неговото бяло опиянение завладява гушата.

Цялата градина е облечена в сняг: сняг — сняг: боровете са снежни и бели, сякаш че върху тях са повесени широките бели крила на мъртви лебеди: сняг — сняг: вечерта е снежна и нейната плът е нежна ка-

то плътта на уморена весталка: сняг — сняг: снежна безбрежност: сняг — сняг — —

Темма!

Любя снега: белия сняг, девствения сняг, целомъдрения сняг! Любя снега!

Темма!

Градината прилича на много гъста, непроходима снежна гора... Сънувам, че съм в горите на Северна Америка; сънувам, че съм в горите на Аляска или Камчатка, дето сред вечно-снежна самота живеят мъже, бели: и безплодни мъже, които изравят безплодно злато из недрата на снежната земя... Любя снега! Белия, студения сняг!

Темма!

Защото снегът е студен и целомъдрен като тебе. Негосегнат, неопетнен. — Темма! — Снегът е чист като плътта на целомъдрена жена. Любя снега! Искам да презърна снега, искам да целуна снега! Чист, девствен, непорочен... И аз падам върху снега и устните ми потъват в неговата студена нежност: *любя снега ! любя тебе — Темма!* — Нека никоой ме не вика, нека никоой ме не смуцава! Тъй ще остана аз, тъй ще лежа. Даже гол, даже гол. И нека пада сега върху мене сняг, сняг, сняг! Нека ме засипе... И моята любов ще бъде моята смърт, девствена, бяла смърт... Защото аз съм един, който се вижда седми път гол и бял като снега, сам сред самотата на снежната вечер, незарена от нежната усмивка на една снежна жена.

Темма!

3. Мъгла

В тишината на вечерната мъгла небрежно
ний вървиме – в кръг от светлина пленени –
и цветята пленни на предчувствие годежно
свойта нежна мирис леят над гуши пленени.
Тихо греем през мъглата; сякаш – през мъглата
на неясните желания и зли копнежи...
През блудящата мъгла прониква в миг луната.

(1915)

ПРЕДВЕЧЕРИЕ

248

Гео Милев, Том I

Челото ни украси
с морни златни слънчогледи
и в печалните коси
ти вплети рубини бледи.

А слуха ми приласкай
с утешителни балади:
песни без слова и край –
химни на робини млади.

И над пищната тераса
призови тогаз скръбта
на слънцата, що угасват
в светлината на нощта.

Жарка кръв от скорпиони
в ярка чаша ми налей!
– Нека светъл небосклон и
златен склон да потъмней! –

Аз самичък своята мъка
ще изпия примирен:
мир на сладостна разлъка
подир зъл, безмирнен ден!

Нека след това безспир
в златно пурпурните зали
на кръвта ми пламне пир
от безумства и печали...

Знам: — гочула мойта смърт —
ще заплачеш с възделение:
„Развържи чреслата пленни
и от мраз пленена плът. —

Аз ти давам в страстна ваза
кървав сок — с болезнен зов!
Мойта влюбена омраза,
мойта мразеща любов!“

И в пиянство беззаветно
ще разцъфне поздрав нов:
щедрост първа, пръв полет на
умирающа любов.

Кротко погледи прощални
ще замръкнат в бледнина,
украсени от печалний
взор на хладната луна.

(1915)

[СПАСИ, ГОСПОДИ, ЛЮДИ ТВОИ!]

250

Гео Милев. Том I

I

„Ти ще забравиш майчините приказки и песните, и благите усмивки, светещи под твоята маска. Днес безсъзнателен танцьор си ти под злобний такт на дяволска цигулка. Една безсърдечна тъга безнадеждно вешай: „Всяка нежност пронизвам с безсърдечна ръка.“ Сега ний сме в тринайсетия месец на нашата нещастна година без пролет. Закрийте уморените очи и едно нека всички повтарят, нека се молят:

– Спаси, господи, людо твое!

II

Ний стояхме така, студени и вкаменени, и като че ли не бяхме на земята. Ний висяхме във въздуха като висулки от замръзнала вода. Приличахме на дребни египетски изображения с жълти лица и неподвижни членове. Тъй стояхме ний, вкаменени, строени в някаква изплашена, бездушна тълпа, когато внезапно един от нас се залюля и падна пред краката ни с болезнен вик. Вик, приличен на плача на нощна птица. Но не беше нощ. И ний видяхме как из широката рана на стенещия бликаше неудържимо гъста, запенена кръв. Той едва бе успял да извика «умирам» - и през черния дим на една нова граната ний видяхме: върху него падна като подкосен друг един от нас; главата му беше червена, а по ръцете ни пръснаха парчета от кървав мозък.

И някой ни повлече назад ужасени и с широко разтворени очи.

III

Над главите ни непрестанно се люлееха и ехтеше каменният свод на подземната галерия, в която бяхме скрити. Сякаш че бяхме във влажния подземен затвор на някакъв мъртвешки замък, който се руши над нас тежко. В тясната каменна галерия бяхме скрити ний, бяхме свити един до друг, притиснати един до друг и все пак никой не чувствуваше никого, никой друг близо до себе си. Ний стояхме неподвижни и настръхнали и все пак — ний бягахме, ний бягахме. Като отчаяни гладиатори, безсилни и безпомощни, свити в едина към на арената, откъдето някой невидим ги плясва с огромен огнен бич и те се спущат да бягат заблудени, без да знаят де да се укрият.

Ний бягахме ужасени, спирахме и бягахме отново, без да можехме да избягаме някъде. Никъде! Над нас висеше ужасът и две големи черни крила ни закриляха. Каменният свод над главите ни къртеше неспирно и ний чакахме да настане най-сетне нощта.

IV

Боже мой! Боже мой!

Коя е тази нага жена, която се движи между нас, спира със състрадание пред всекиго и пак отминава безмълвна? Дрехите ѝ са от тежък черен камък, а лицето ѝ — сиво като пепел. Кој? Майка ми ли? Кој каза? Моята майка! Аз се приближавам до нея, гледам

я ужасен. Тя ми подава ръката си. Майко, ръката е много студена! Тя ме поглежда. Един само миг. Очите ѝ са дълбоки като есенни небеса. Очите ѝ са напълнени със сълзи. Усмивва се. След това изведнъж изчезва. Черната жена.

V

Ний се изправяме нерешително като призраци из гроб...

Geo Milev, Doiran, 1916

31 ДЕКЕМВРИ 1917

На случая черната ръка
края на седмичната записа
с безотрадни букви в летописа
на гушата ми: — една тъга.

Раздроби се златната зеница
в моята гуша; и там сега
на случая черната ръка
края на седмичната записа.

И от безнадеждната ръка
трябва днес да пия! но възлиза,
виждам, в мене новата дъга
на внезапно щастие — махни се,
на случая черната ръка!

[DER FLIEGENDE HOLLÄNDER!]

GEWIDMET DEM HERRN DR. JOHANNES FRIDERICUS
SAMUEL ESSER

254

Leo Müllers Tom I

Fahre umwittert von Tausend fremden Flaggen!
Aus Sturm und Nacht und schäumenden Wogen
(brausen, weiter brausen und jagen)
schöpfest und flechtest die Sterne zu glänzendem Kranze.
Nur immer mutig und weiter gezogen.
– Der Fliegende Holländer! – mutig gezogen ganz.
Da eröffnet die Welt ihre bunten
 begrüßenden Bogen.
Und stets neue Freude, vor dir
durch die alten Gestalten...
Verschwende und spende
durch blutige Hände
und zerfetzte Fratzen.
(Ha!
Wenn nachts im Trommelfeuer der Fugassen
der Drahtverhau tanzt)
Verschwende und spende
und fahre fort umwittert von
Tausend fremden Flaggen!
Daß einmal dir neue Freude
doch sagen
die alten entfernten einäugigen
 zerfetzten Gestalten.
Die alten...

Berlin, 1919

[ЛЕТЯЩИЯТ ХОЛАНДЕЦ!]

ПОСВЕТЕНО НА ГОСПОДИН Д-Р ЙОХАНЕС

ФРЕДЕРИКУС САМУЕЛ ЕСЕР

[Буквален превод]

255

Ранни творби

Върви напред обветрен от хиляди чужди флагове!
От буря и нощ и кипящи вълни
(вихър и устрем без спир и покой)
твориш и сплиташ звездите в сияен венец.
Смело напред и все напред.
— Летящи холандецо! — смело напред с пълна мощ.
Тогава светът разтваря пьстри
триумфални арки.
И все нова радост пред тебе
от старите образи...
Дарявай щедро и твори
със кървави ръце
и разкъсани глави.
(Ха!

Когато нощем под барабанен огън на фугаси
манцува телената мрежа)
Дарявай щедро и твори
и върви напред обветрен от
хиляди чужди флагове!
За да ти носят
нова радост
старите, далечни, еднооки
разкъсани образи.
Старите...

Бераин, 1919

MEINE SEELE

256

Teo Mueß. Tom I

○ Schmerz! ○ blutige Flecken!

○ weinende

Fahnen des Elends!

Meine Seele verlor ihre Reinheit.

Meine Seele vergaß ihren Traum.

Meine Seele verlor. Meine Seele vergaß.

Meine Seele ist keine mondleuchtende Nacht.

Meine Seele ist eine schwer, bitterlich regnende Nacht.

Meine Seele ist eine finstere, dumpfe Gasse

mit Türen, an denen käufliche Weiber winken.

Meine Seele ist selbst ein käufliches Weib worden.

Meine Seele ist eine verlorene Vorstadt

mit verdorrten traurigen Kindern in den Straßen.

Meine Seele ist das dumpfe Stöhnen eines hungrigen Volkes.

Meine Seele ist ein Haufen von zerfetzten Leichen,

mitten in einer Blutlache,

drin die Granate platzt.

Meine Seele ist ein blutverrosteter Drahtverhau,

daran ein toter Soldat hängt.

Meine Seele ist nicht meine Seele.

Meine Seele ist in die blutigen Hände

eines grausamen Herrschers ausgeliefert;

der hat sie zerrissen,

hat sie zerfetzt.

Meine Seele ist die weinenden Fetzen einer Fahne des Elends.

МОЯТА ДУША

[Буквален превод]

О болка! О кървави петна!
О плачещи знамена на нищетата!
Душата ми загуби чистотата си.
Душата ми забрави мечтата си.
Душата ми загуби. Душата ми забрави.
Душата ми не е лунна нощ.
Душата ми е нощ мрачна, в която горко вали гъжд.
Душата ми е тъмна, задушна уличка
с врати, от които махат продажни жени.
Душата ми е загубено предградие с хилави
тъжни гечица по улиците.
Душата ми е глухият стон на един гладен народ.
Душата ми е купчина разкъсани трупове
сред кървава локва, в която се пръсва граната.
Душата ми е ръждива от кръв телена мрежа,
на която виси мъртъв войник.
Душата ми не е моята душа.
Душата ми е предадена в кървавите ръце на жесток
властелин;
той я е разкъсал и раздробил.
Душата ми е знамето на бедността, превърнато в
плачеща грива.

O weine, weine, weine!

Weine aus!

Weine auf!

Weine wild!

Beweine! Weine!

O Wut! O zerknickende Ketten! O brausende Wogen des Pogroms!

Meine Seele verlor ihre Sanftmut.

Meine Seele vergaß ihren Tempel.

Meine Seele verlor. Meine Seele vergaß.

Meine Seele ist eine rasende Mänade,

Geschwür und Aussatz mit den Fingern reißend, wegwerfend.

Meine Seele ist ein unerwarteter Sturm

plötzlich in einem Urwald von Lügen.

Meine Seele ist Bunt, meine Seele ist Pogrom.

Meine Seele ist ein Fegefeuer.

Meine Seele ist eine brennende Fackel,

geschleudert in die Herzen.

Meine Seele ist der wütende Ansturm

einer verzweifelten Menge, die reißt, die brennt,

die bricht!

O brich, brich, brich!

Brich aus!

Brich auf!

Brich ab!

Brich an!

Zerbrich! Brich! Brich!

O Licht! O helles Lied der Flamme!

О плачи, плачи, плачи!
 Изплаквай!
 Плачи!
 Плачи гиво!
 Оплаквай! Плачи!
 О гняв! О, трошащи се окови! О кипящи вълни на погрома!
 Душата ми загуби своята благост.
 Душата ми забрави своя храм.
 Душата ми загуби, душата ми забрави.
 Душата ми е буйстваща менада,
 която с пръсти къса, хвърля язви и проказа.
 Душата ми е неочаквана буря, внезапно нахлула,
 в древна гора от лъжи.
 Душата ми е бунт, душата ми е погром.
 Душата ми е чистилище.
 Душата ми е пламтящ факел, хвърлен в сърцата.
 Душата ми е яростният пристъп на една отчаяна маса,
 която къса, която изгаря и чупи!
 О, чупи, чупи, чупи!
 Пречупвай!
 Начупвай!
 Отчупвай!
 Разчупвай!
 Разтрошавай! Троши! Ломи!
 О, светлина! О, ярка песен на пламъка!

O Aufschwung des Geistes!

Meine Seele verlor ihren Mißmut!

Meine Seele ist voll von feierlichen Fackelzügen.

Meine Seele ist voll von leuchtenden, brandtragenden Armen.

Meine Seele ist eine hohe Lohe,

drin die Augen Tolstois mit durchstechendem Blick.

Meine Seele ist der helle Morgenruf des Hahnes.

Meine Seele ist ein leuchtender Anruf. —

O leuchte, leuchte, leuchte!

Leuchte auf!

Leuchte laut!

Erleuchte! Leuchte!

(1919)

О, подем на духа!
Душата ми загуби своята унилоост!
Душата ми е пълна с тържествени факелни шествия.
Душата ми е пълна със светещи, носещи огън ръце.
Душата ми е висок пламък,
от който пронизват с поглед очите на Толстой.
Душата ми е светлият утринен зов на петела.
Душата ми е един светец позив. —
О, светì, светì, светì!
Светì мощно!
Светì звънко!
Осветявай! Светì!

(1919)